

www.vcmstudy.ir

یادداشت

تدوین سیاست‌های صنعتی

تبدیل مزیت نسبی خوراک به مزیت نسبی فناوری

تاریخ انتشار: ۲۱ آبان ۱۳۹۸

در گذشته نه‌چندان دور، مزیت نسبی در هر کشور به قابلیت تولید مواد خام کمیاب اطلاق می‌شد. مثلاً اگر ابریشم در یک کشور به طور گسترده یافت می‌شد و در سایر کشورها کمیاب بود، مزیت نسبی آن کشور نسبت به سایرین، تولید ابریشم بود. همچنین اگر در کشوری، یک محصول، ارزان‌تر از سایر نقاط دنیا تولید بشود، به آن کشور مزیت نسبی می‌دهد. مثلاً ممکن است تولید بعضی میوه‌ها در یک کشور از سایرین ارزان‌تر باشد که قدرت رقابت و لذا مزیت نسبی به همراه می‌آورد.

در حال حاضر گفته می‌شود که وجود ذخایر نفت و گاز در کشور ایران یک مزیت نسبی است؛ حال آنکه این مواد خام از بازارهای جهانی و با قیمت مشخص، قابل خریداری است. از طرفی مصرف هر بشکه نفت یا هر متر مکعب گاز در بخش‌های پایین‌دستی صنعت نفت، هزینه صادرات یک بشکه نفت یا یک متر مکعب گاز را به کشور تحمیل می‌کند و تنها زمانی ارزش‌آفرین است که ماده‌ای با ارزش بیشتر تولید کند. هر چند که فروش بسیاری از محصولات نفتی در داخل، با قیمت‌های بسیاری کمتری از قیمت‌های جهانی صورت می‌پذیرد و ارزش افزوده جدید را بی‌اهمیت می‌کند.

تنها مزیت داشتن ذخایر نفت و گاز برای ایران، آن است که می‌تواند آن را با قیمتی کمتر از قیمت جهانی در جهت توسعه بعضی اهداف بلندمدت خود در خدمت بعضی از مصرف‌کنندگان قرار دهد. البته کشورهای بسیاری که واردکننده نفت و گاز هستند، از سیاست یارانه‌های انرژی پیروی کرده و می‌کنند اما به نظر می‌رسد که کشور ایران به دلیل کمبود منابع ارزی، نمی‌توانست بدون دارا بودن ذخایر نفت و گاز، از پس یارانه‌های عظیمی که به انرژی تخصیص می‌دهد، برآید. لذا یارانه واقعی انرژی در کشورهای واردکننده انرژی، به لطف ذخایر انبوه نفت و گاز در کشور ایران، به صورت یارانه پنهان درآمدی است.

یادداشت

تدوین سیاست‌های صنعتی

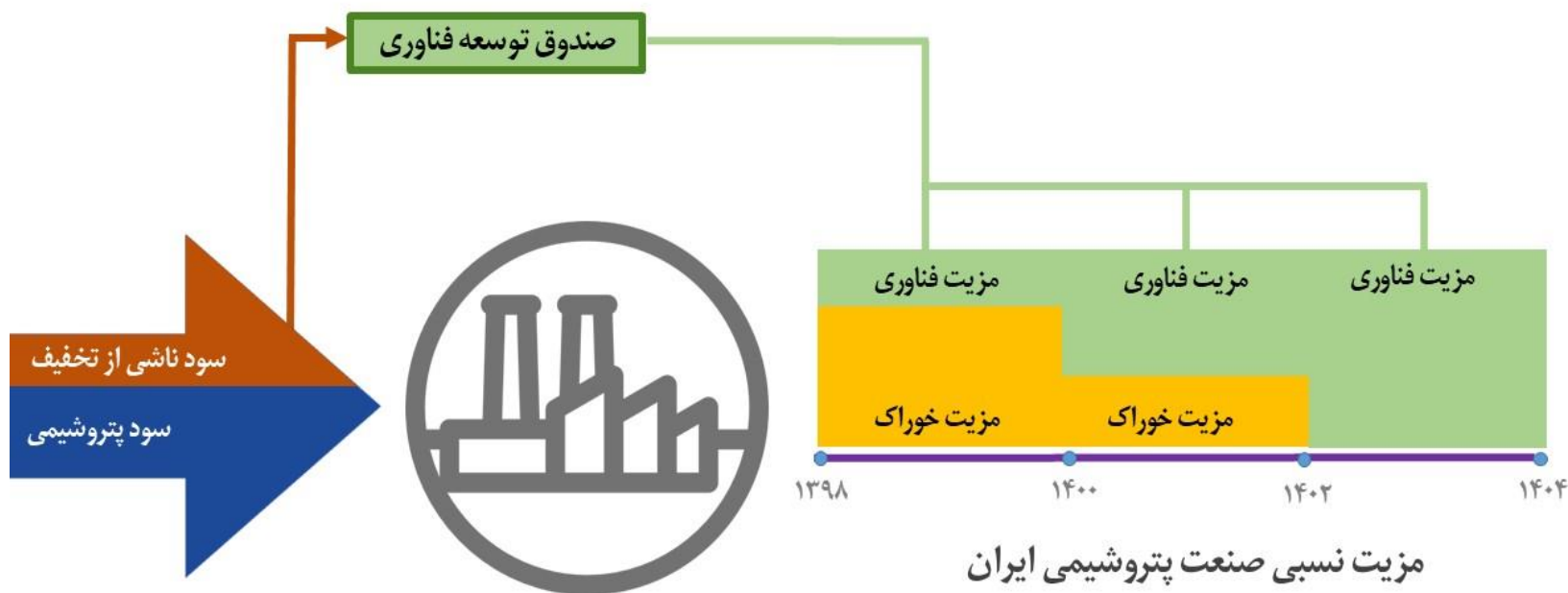
www.vcmstudy.ir

تبدیل مزیت نسبی خوراک به مزیت نسبی فناوری

یادداشت

تدوین سیاست‌های صنعتی

VCMStudy.ir

www.vcmstudy.ir

علاوه بر مصرف‌کنندگان خانگی و رفاهی، تمامی صنایع موجود در کشور نیز از یارانه پنهان انرژی (فرآورده، گاز و برق) بهره‌مند می‌شوند. یکی از مهم‌ترین این بخش‌ها، صنعت پتروشیمی است. به عنوان نمونه بر اساس گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس، این صنعت حدود ۹.۲٪ از کل مصرف گاز کشور در سال ۱۳۹۷ را در بخش خوراک و سوخت مصرف کرده که معادل ۱۸.۵ میلیارد متر مکعب (۵۱ میلیون متر مکعب در روز) بوده است. لذا با توجه به متوسط قیمت ۵۵۰ تومانی برای هر متر مکعب گاز مصرفی پتروشیمی‌ها در خوراک و سوخت و ارزش ۲۲۰۰ تومانی هر متر مکعب گاز صادراتی، تخفیف تخصیص یافته به پتروشیمی‌ها فقط برای گاز طبیعی، معادل ۳۰ هزار میلیارد تومان در سال ۱۳۹۷ بوده است. البته حمایت از صنایع مورد توجه در سیاست‌های کلان هر کشور، اهمیتی وصف‌ناپذیر در مراحل توسعه دارد؛ اما سؤال اساسی اینجاست که چگونه بعضی کشورها به نقطه‌ای رسیده‌اند که دیگر حمایت تخفیفی از صنایع خود نمی‌کنند و چگونه می‌توان به این مهم دست یافت؟

یادداشت

تدوین سیاست‌های صنعتی

مرکز مطالعات زنجیره ارزش معتقدست اگرچه مزیت نسبی در حوزه خوراک تا حدودی می‌تواند به توسعه صنعت پتروشیمی کشورها کمک کند، اما موفق‌ترین کشورها، آن‌هایی هستند که در حوزه فناوری دارای مزیت نسبی بوده‌اند. گسترش و تعمیق فناوری در صنعت پتروشیمی تنها زمانی محقق خواهد شد که بخشی از سود صنعت پتروشیمی که ناشی از تخفیف خوراک بوده است، هدایت شده و به حوزه فناوری پتروشیمی اختصاص یابد. از طرفی قرارگیری فناوری بومی در کنار مزیت خوراک، سبب خواهد شد تا وابستگی توسعه و انعطاف‌پذیری صنعت پتروشیمی به خارج از کشور کاهش یافته و ریسک سرمایه‌گذاری کم شود. لذا سرمایه‌های نیز، فرزند ائتلاف فناوری و خوراک خواهد شد که در نهایت آن می‌توان شاهد بلوغ صنعت پتروشیمی رقابتی و بی‌نیازی آن از تخفیف‌های انرژی بود.

www.vcmstudy.ir

امیدواریم از مطالعه این سند، استفاده مفید برده باشید
نقطه نظرات، انتقادات و پیشنهادات خود را از طریق ایمیل زیر با ما در میان بگذارید

VCMStudy@gmail.com